

Oponentský posudek na diplomovou práci Vojtěch Ryndy „Anticipace a Mulholland Drive Davida Lynche“ (FF UK v Praze, 2006)

Diplomant Vojtěch Rynda zdůrazňuje, že cílem jeho práce nebylo Mulholland Drive interpretovat ani jeho různé interpretace hlouběji zkoumat, přesto se však projevuje jako zastánce teorie „vysvětlitelnosti“ Lynchova filmu Mulholland Drive. Já patřím k skupině tvrdící, že tento film divákovi pocit smyslu neposkytuje a naopak úmyslně zrcadlí ne-řád reality. To ovšem není příčinou žádného sporu, neboť Mulholland Drive funguje jako demokratické dílo umožňující mírumilovnou koexistenci nejrůznějších přístupů. I zvolenou metodu anticipace tak Rynda může uplatnit na nejrůznějších úrovních a umožňuje mu přibližovat se k filmu z nejrůznějších stran.

Už výběr objektu zkoumání se nicméně stal určujícím pro charakter práce: Rynda zjevně vycházel z vlastní spontánní divácké fascinace (považovala bych naopak za chybu, kdyby u volby tématu tohoto druhu práce stál chladný kalkul). Zdá se mi však, že právě s „fanouškovskými“ pozicemi se autor v průběhu psaní dostal do konfliktu a začal je až příliš ukázněvat v obavě, aby dostal „akademickému“ charakteru práce. To připravilo jeho text o osobní šťavnatost a originalitu a vybavilo ji zároveň jistou unikavostí, o níž bude ještě řeč. Ne že bych se nenechala ráda poučit, ale místy se mi zdá, že Rynda až příliš detailně popisuje, co přečetl z teorie narace Davida Bordwella či prací kostnické školy recepční estetiky.

Diplomant podává i další slušné „čtenářské“ výkony: třeba v rámci české publicistiky provedl celkem reprezentativní průzkum domácího novinářského psaní (a následně i myšlení) o tomto filmu. Shromáždil také množství (snad až přílišné) nejrůznějších „živých“ reakcí z internetu (připusťme však, že právě tato komunita hraje v anticipaci Lynchova díla značnou roli). Kapitola Hyperinterpretace na mne pak působila už úmorně.

I v celku práce, již sám autor vnímá jako otevřený (a odpovídající interpretační otevřenosti filmu samotného i neukončenosti anticipačního procesu jako takového), dominuje už zmíněný „optimistický“ postoj: v Ryndově pojetí působí konzistentně a logicky celá existence Mulholland Drive, počínaje implikovaným autorem, který měl za všech okolností plnou kontrolu nad nejmenšími detaily své šarády, a konče taktikou tuzemské distribuční společnosti. Přinejmenším o druhém zmíněném faktoru bych si ovšem dovolila (navzdory přiloženému rozhovoru s distributorkou) na základě vlastních zkušeností pochybovat.

Od popisu a svých dojmů z práce bych asi už měla přistoupit k jejímu hodnocení. Nelze nepodotknout, že Rynda je zkušený a obratný pisatel a nenechává se množstvím a různorodostí sebraného materiálu zastrašit. Vznikl tak solidní základ práce, již nakonec přece jen korunuje kapitola Mulholland Drive jako celek, v níž nám diplomant i za sebe poskytuje přesnější zprávu o tom, „jak to vlastně ve skutečnosti bylo“ s Ritou, Betty a ostatními děvčaty z Lynchova filmu. Kapitulu zastřešuje sice neosobně jako většinový názor, který

jistě není úplný či definitivní, nakonec však - naštěstí - přece jen dělá mnohem víc, než jen Mulholland Drive „seřazuje do soudržného celku pomocí logicky zpětně vystavěné fabule“. Vábení interpretaci nelze (zaplaťpámbu) úplně odolat – a tak se pro mne kapitoly Diane režisérkou či Film o filmu staly příjemným vyvrcholením celé práce. Následující kapitola Lynchův svět se mi pak zdála ve vztahu k takto gradujícímu textu poněkud přebytečná.

Můžeme a nemusíme se domnívat, že Mulholland Drive obsahuje návod k vlastnímu čtení, Ryndova práce nicméně takový návod ke svému čtení nabízí určitě. Opírá se totiž nejen o slušnou autorovu sečtělost a pisatelskou inteligenci a zručnost, ale i o osvědčenou metodu „otevřených dveří“. Většinu čtenářových námitek a otázek totiž autor předvídá a tu a tam průběžně zpochybňuje či ironicky komentuje mezery či kontroverze svého vlastního snažení (přiznáváje zvláště pestrost a nahodilost vlastního přístupu).

Vojtěch Rynda tak požadavkům kladeným na diplomový text vyhověl podle mne způsobem poněkud osobně unikavým, ale objektivněji vzato přiměřeně „poctivým“ a akademicky zcela legitimním. Proto mi nezbývá než jeho práci doporučit k obhajobě s výborným hodnocením.

Zdá se mi ovšem nakonec, že Mulholland Drive vlastně teprve čeká na neunikavou, osobní ryndovskou interpretaci - a na tu zůstávám náležitě zvědavá.

Alena Prokopová

Praha, 20. září 2006